

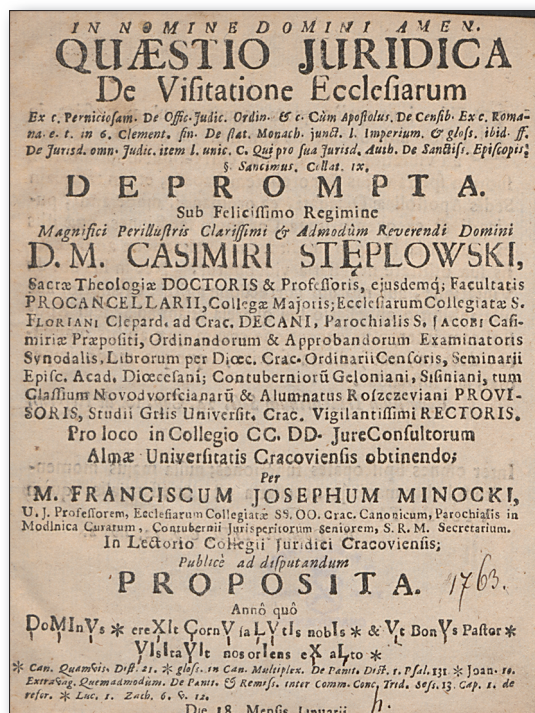
MINOCKI FRANCISZEK Józef

(ur. 1731 r., zm. 6 XI 1784 r.)

Pochodził z Małopolski, z rodziny plebejskiej, był synem Józefa. Z uniwersytetem związany był także jego młodszy brat Stanisław, zatrudniony nawet na Wydziale Prawa, ale dopiero po reformie Kołłątajowskiej.

Odbywszy naukę szkolną w Szkołach Nowodworskich, wstąpił w 1742 r. na Uniwersytet Krakowski, gdzie w 1748 uzyskał bakalaureat, a rok później – magisterium. Już w 1759 r. tytułował się sekretarzem królewskim oraz pełnił funkcję starszego Bursy Jeruzalem. Do Kolegium Mniejszego wstąpił w 1760 r., po przedstawieniu 12 lipca t.r. rozprawy z zakresu fizyki, dotyczącej ruchu. Następnie Minocki rozpoczął studia prawnicze i najpóźniej w semestrze zimowym 1762/1763 otrzymał najniższą profesurę na Wydziale Prawa, związaną z senioratem Bursy Długosza. Dnia 18 stycznia 1763 r. przedstawił i obronił rozprawę *pro loco*, dotyczącą wizytacji kościelnych (*Quaestio iuridica de visitatione...*, Kraków [1763]), omawiając w niej m.in., kto w świetle prawa jest zobowiązany i uprawniony do prowadzenia wizytacji, jak powinna ona przebiegać oraz co może i powinno stać się przedmiotem zaintereso-

wania wizytatora. Jako członek Kolegium Prawniczego sześciokrotnie był wybierany na jego prepozyta, a od co najmniej 16 grudnia 1775 r. nosił szaczkny tytuł *senior pater Collegii Iuridici*. W latach sześćdziesiątych XVIII w. wykładał kolejno reguły prawa, proces kanoniczny i instytucje prawa rzymskiego, a najpóźniej w 1768 r. objął Katedrę Prawa Natury i Narodów. W 1773 r. został profesorem procesu prawa kościelnego (tzw. luborzyckim), a w 1778 r. otrzymał niegdyśszą

Karta tytułowa rozprawy Franciszka Minockiego *Quaestio iuridica de visitatione ecclesiarum*, Kraków 1763 (BJ 15572 I Mag. St. Dr.)

profesurę praw starych. Był także kilkakrotnie dziekanem Wydziału Prawa, m.in. w 1775 i 1778 r.

Z siódmej dekady XVIII w. pochodzą dwie drukowane rozprawy Minockiego: jedna z zakresu prawa rodzinnego, dotycząca instytucji opieki prawnej (*Dissertatio canonico-civilis de tutoribus et curatoribus...*, Kraków 1766), a druga kanonistyczna, traktująca o koadiutorach beneficjów kościelnych (*Dissertatio de coadiutoribus beneficiorum ecclesiasticorum...*, Kraków 1769). Obydwie zostały przedstawione pod dysputę na prowadzonych przezeń kursach instytucji prawa rzymskiego i kanonicznego (w przypadku pierwszej z nich adwersarzem profesora z grona studentów był późniejszy wykładowca prawa, Antoni de Camelin). Licencjatwę praw zdobył Minocki we wrześniu 1775 r. na podstawie bardzo wówczas aktualnej – ze względu na bezprecedensowe wydarzenie, jakim było porwanie króla Stanisława Augusta przez konfederatów barskich niecałe cztery lata wcześniej – rozprawy dotyczącej zbrodni obrazy majestatu (*Dissertatio canonico-civilis de crimine laesae maiestatis...*, Poznań 1775). Doktorat obojga praw zdobył natomiast w 1787 r. na podstawie rozprawy kanonistyczno-romanistycznej dotyczącej nieważności postępowań sądowych i wyroków (*Dissertatio iuridica de nullitate processuum et sententiarum...*, Kraków 1778). W związku z tym, że w 1776 r. został wysłany na sejm z memoriałem dotyczącym stanu uniwersytetu, można się domyślać, że współpracował z Kołłątajem w dziele reformy uczelni. Nie miał już jednak prowadzić wykładów w zreformowanej wszechnicy, gdyż w 1780 r. przeszedł na emeryturę. Nie zaprzestał jednak pracować – już nie dla uniwersytetu, lecz dla biskupa krakowskiego, jako asesor konsystorza zawiślańskiego na Zakrzówku (1778–1781) i egzaminator prosynodalny (1781–1784).

Prawniczy dorobek Minockiego, oprócz przytoczonych wyżej tekstów, obejmuje jeszcze dwa ważne opracowania. Pierwsze z nich to podręcznik dla słuchaczy kursów prawa, przydatny zarówno krakowskim studentom, jak i uczniom kursu prawa w Kolegium Lubrańskiego (*Terminorum iuris canonico-civilis interpretatio...*, Poznań 1775 i 1777). Najważniejszym jednak dziełem Minockiego jest jego monografia dotycząca procesu prawa kościelnego (*Processus iudiciarius fori ecclesiastici...*, Poznań 1778). To najobszerniejsze tego rodzaju opracowanie w nowożytnym piśmiennictwie polskim, liczące ponad 500 stron i uwzględniające szeroko specyfikę polskiej prowincji kościelnej poprzez przywołanie źródeł tutejszego partykularnego prawa kanonicznego. Z nieokreślonych przyczyn sam autor wstrzymał wydanie tej książki i podobno nakazał zniszczyć jej nakład, wskutek czego monografia ta nigdy oficjalnie nie weszła do obrotu księgarskiego, a nieliczne istniejące egzemplarze tej książki to obecnie białe kruki.

Jak wielu innych profesorów uniwersyteckich nauczanie studentów przeplatał Minocki pracą w szkołach. W latach 1753–1759 nauczał w Szkołach Nowodworskich gramatyki, poetyki, dialektyki i retoryki. Z tego okresu pochodzą dwa drukowane dziełka – komputystyczne i dramatyczne – stanowiące pokłosie zadań wykonywanych przez uczniów pod jego kierunkiem. Już jako *Collega Iuridicus*, 17 września 1770 r., objął natomiast posadę dyrektora poznańskiego Kolegium Lubrańskiego.

Dzięki kolejnym desygncjom na to stanowisko (w latach 1773, 1776 i 1778) zasiadał na nim wyjątkowo długo, bo aż do końca września 1780 r. Jako dyrektor *Lubranscianum* napisał wprawdzie w 1774 r. sprawozdanie dla KEN dotyczące stanu szkoły i deklarował chęć współpracy z komisją, jednak, w przeciwieństwie do kierującego konkurencyjną Akademią Wielkopolską (Poznańską) Józefa Rogalińskiego, nie podjął z komisją współpracy na niwie zmian programowych – zdając sobie zapewne sprawę, że losy kolegium są i tak przesądzone.

Niższe święcenia duchowne Minocki odebrał w 1759, a wyższe w 1761 r. Już w styczniu 1761 r. objął altarię św. Jana przed Bramą Łacińską w wawelskiej katedrze, a w 1762 – probostwo w Modlnicy. Od 7 stycznia 1763 r., w związku z objęciem profesury na Wydziale Prawa, był kanonikiem kapituły kolegiackiej Wszystkich Świętych w Krakowie. Już 23 października 1764 r. został ustanowiony jej prokuratorem i sprawował tę funkcję najpóźniej do 1770, a 26 czerwca 1773 r. został instalowany na kantorę kolegiaty Wszystkich Świętych. Obejmując kolejne katedry na Wydziale Prawa, otrzymywał związane z nimi beneficja: prebendę kościoła św. Marii Magdaleny (najpóźniej w 1768 r.), probostwo luborzyckie (20 września 1773, ustąpił z niego w 1779 r.), kanonię katedralną krakowską prebendy karniowskiej (1778, przy czym z tytułem kanonika krakowskiego wzmiankowany był już trzy lata wcześniej – może jako koadiutor?). Był ponadto proboszczem w Policznej (1771–1772), Sobkowie (1772–1774), Koniuszy (1778–1784) i Czulicach (1781–1784), a także kanonikiem kapituły sandomierskiej (od 1773 r.) i katedralnym poznańskim (od 1777 r.).

Zmarł w listopadzie 1784 r. Swą bibliotekę, liczącą ponad dwieście tomów, zapisał uniwersytetowi.

AUJ rkps 51 s. 84–219, *passim*; AUJ rkps 208 s. 57, 377; BJ rkps 5359 II t. 8 fol. 113–117v, 153; Estreicher Bibliografia 22 s. 404–408; B. Brzuszek, *Minocki Franciszek Józef*, SPTK 3 s. 134–135; Michalewiczowie 5/1 s. 34, 48, 119; Nowicki Działalność s. 17–338, *passim*; Patkaniowski Dzieje s. 19, 20; S. Salmonowicz, *Franciszek Minocki (1731–1784) jako pisarz prawa karnego* [w:] *Miscellanea Iuridica złożone w darze K. Koranyiemu*, Warszawa 1961, s. 121–146; *idem*, *Minocki Franciszek Józef*, PSB, t. 21, Wrocław 1976, s. 309–310; Szczepaniak Duchowieństwo s. 647.

Krzysztof Fokt